

KORACI DO REGISTRACIJE OPG-a ZA PRERADU SIROVINA BILJNOG PODRIJETLA

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) koje želi prerađivati primarne poljoprivredne proizvodnje i stavljati ih na tržište kao prerađevine ili prehrambene proizvode za početak treba biti upisano u Upisnik OPG-a. U navedeni upisnik obavezno upisuje svoje proizvodne resurse koji će biti predmet prerade. Kad se gospodarstvo odluči za preradu treba urediti objekt za tu namjenu te se registrirati kao subjekt u poslovanju s hranom uz registraciju tog istog objekta za preradu.

Registraciju subjekta u poslovanju s hranom i registraciju objekta za preradu proizvoda biljnog podrijetla provodi Ministarstvo zdravstva dok kontrolu ispunjavanja minimalno tehničkih uvjeta u objektu provodi nadležna inspekcija Državnog inspektorata.

Koraci u postupku registracije objekta za preradu sirovina biljnog podrijetla te stavljanja poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda na tržište su slijedeći:

1. Uređenje prostora za preradu uz poštivanje minimalnih uvjeta za prostor i osoblje

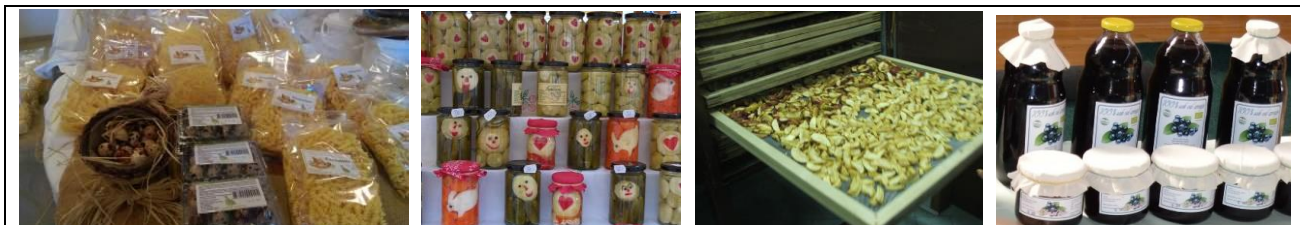
Objekt se uređuje u skladu s odredbama Uredbe (EZ) 852/2004 o higijeni hrane koja između ostalog kaže da prostorije u kojima se posluje s hranom moraju biti čiste, održavane i u dobrom stanju. Uredba propisuje dosta općenite i fleksibilne zahtjeve za objekte u kojima se posluje s hranom i traži da budu osigurani infrastrukturni zahtjevi za objekte i opremu kao i svi ostali preduvjetni programi :

- da uređenje omogući odgovarajuće održavanje, čišćenje i/ili dezinfekciju prostorija (*materijali koji su nepropusni, neupijajući, perivi i neotrovni kao što su keramičke pločice, plastični paneli, epoksi smole, uljane bolje dozvoljene u proizvodnji hrane i sl.*)
- da uređenje spriječi ili smanji kontaminaciju putem zraka (*mrežice na prozorima i vratima, zračne zavjese, infralampe i sl.*)
- da uređenje osigura odgovarajući radni prostor koji omogućuje higijensko obavljanje svih poslova (*postavljanje potrebne opreme od primjerenih materijala kao npr. inox, plastika dozvoljena u proizvodnji hrane, staklo i sl. te prostor dovoljne veličine prema količini proizvoda i broju osoba*)
- odgovarajući garderobni prostor te odvojeno skladištenje sredstava za čišćenje, pranje i dezinfekciju (*garderobni ormar i odvojeni ormarić s ključem za sredstva za čišćenje*)

- odgovarajući broj zahoda s tekućom vodom spojenih na učinkoviti odvodni sustav (*ne definira gdje i koliko pa je dovoljno imati u blizini sanitarni čvor ukoliko se radi o malim količinama i malom broju osoba koje sudjeluju u preradi*)
- odgovarajući broj umivaonika za pranje ruku, smještenih na prikladnim mjestima, s toplom i hladnom tekućom vodom, sredstvom za pranje ruku i higijensko sušenje (*ne definira gdje i koliko pa će u puno slučajeva biti dovoljan i jedan umivaonik*)
- primjerena i dostatna prirodna ili umjetna izmjena zraka (*prozori, ventilacijski otvori ili klima uređaji*)
- oprema za pranje pri proizvodnji hrane mora biti odvojena od opreme za pranje ruku (*sudoper za hranu i posuđe te umivaonik za ruke*)
- rukovanje i skladištenje pri kontroliranim temperaturama koje se mogu pratiti i po potrebi evidentirati te održavanje hladnog lanca (*oprema za kuhanje, pasterizaciju, hlađenje u skladištu i pri transportu - prijenosni hladnjaci, spremnici od stiropora, termo-king uređaji, vozila-hladnjače i sl.*)
- hladna i vruća voda za piće (dokazati higijensku ispravnost vode)
- učinkovito odstranjivanje otpadaka hrane (kanta s poklopcem u prostoriji za preradu, kontejneri izvan prostora i redovit odvoz smeća)
- osigurana učinkovita kontrola štetnika (*postavljanje mamaka od ovlaštene osobe i evidencija i praćenje*)
- termička obrada hrane mora biti učinkovita (*u određenom vremenskom razdoblju svaki dio proizvoda mora se zagrijati do određene temperature, tlak i sl.*)
- pridržavanje mikrobioloških kriterija za hranu (*mikrobiološke analize proizvoda, vode i briseva*)
- redovito i učinkovito čišćenje, pranje, dezinfekcija prostora i opreme te prijevoznih sredstava i/ili spremnika za prijevoz hrane (*voditi evidencije*)
- kontrola sirovine i materijala za pakiranje (*vizualni pregled, proizvođački certifikati*)
- ispravnost opreme (*proizvođačke specifikacije, redoviti servisi, baždarenje*)
- higijena i zdravlje osoblja (*visoki stupanj čistoće i urednosti te sanitarna knjižica*)
- edukacija osoblja (*higijenski minimum, dobre higijenske i proizvođačke prakse, HACCP, tehnologija prerade i sl.*)
- postupci sljedivosti hrane (*evidencije proizvodnih serija, rokovi trajanja*)
- postupci povlačenja i opoziva hrane s tržišta te postupak obavještanja nadležnih tijela (*opis postupanja*)

Uspostava sustava samokontrole i postupaka temeljenih na načelima HACCP-a u ovim objektima malog kapaciteta postiže se primjenom gore navedenih preduvjetnih programa. Kod objekata koji prerađuju veće količine i imaju više zaposlenih osoba sustav samokontrole se uspostavlja korištenjem Vodiča dobre higijenske prakse ako postoje ili HACCP planova.

2. Registracija subjekta i objekata u poslovanju s hranom

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koje proizvodi, skladišti i stavlja na tržište prerađeni poljoprivredni ili prehrambeni proizvod kao subjekt u poslovanju s hranom ima obvezu registracije objekta u kojem se odvija bilo koja od navedenih faza te se upisuje u Upisnik registriranih subjekata i objekata kojeg vodi Ministarstvo zdravstva.

Obrasci Zahtjeva i upute nalaze se na Internet stranicama Ministarstva zdravstva: <https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/javnozdravstvena-zastita/hrana-1359/registracija-subjekata-i-objekata-u-poslovanju-s-hranom/1856>.

Za postupak registracije objekta potrebna je sljedeća dokumentacija:

- popunjen obrazac Zahtjeva
- preslika rješenja o upisu u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- 35,00 kn upravne pristojbe (biljega) po zahtjevu odnosno objektu.

Dokumentaciju je potrebno poslati poštom ili neposredno predati na adresu Ministarstva zdravstva, Ksaver 200a, 10000 Zagreb.

Subjekt u poslovanju s hranom koji ima registriran objekt ili treba podnijeti zahtjev za registraciju objekta, nije dužan dodatno podnijeti zahtjev za registraciju subjekta, jer se upisom objekta ujedno registrira i subjekt.

Ministarstvo zdravstva izdaje Rješenje o registraciji i Izvod iz Upisnika registriranih subjekata i objekata prilikom prvog podnošenja zahtjeva i po potrebi na zahtjev bez prethodnog pregleda objekta. Upisnik registriranih subjekata i objekata kojeg vodi ministarstvo nadležno za zdravstvo sastavni je dio središnjega informacijskog sustava sanitarne inspekcije (SISSI). Registrirani objekti nalaze se pod kontrolom nadležne inspekcije Državnog inspektorata.

3. Upis u registar poreznih obveznika

Sukladno poreznim propisima i propisima koji reguliraju dopunske djelatnosti obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja proizvode prehrambene proizvode upisuju se u registar poreznih obveznika (RPO) pri nadležnoj ispostavi porezne uprave u pripadajući porezni razred. Opširnije o tome pročitajte u našoj brošuri „Praktični vodič kroz porezni sustav za obiteljska poljoprivredna gospodarstva“ na linku:

https://www.savjetodavna.hr/wp-content/uploads/2019/03/Vodic_Porezni-sustav_OPG2020.pdf.

4. Upis u upisnik dopunskih djelatnosti OPG-a

Dopunske djelatnosti na OPG-u su proizvodne i uslužne djelatnosti povezane s poljoprivredom koje omogućavaju bolje korištenje proizvodnih kapaciteta te bolje korištenje znanja, vještina i rada članova OPG-a. Proizvodnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na OPG-u moguća je od sirovine iz vlastite proizvodnje uz kupnju dijela sirovine od drugih poljoprivrednih gospodarstava.

Zahtjev za upis dopunske djelatnosti podnosi se nadležnom regionalnom uredu Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR). Za obavljanje dopunske djelatnosti, OPG mora udovoljavati određenim uvjetima, sukladno propisima koji uređuju tu djelatnost.

Više o dopunskim djelatnostima pročitajte u našoj brošuri „Koraci do registracije dopunskih djelatnosti na OPG-u“ na slijedećem linku:

<https://www.savjetodavna.hr/wp-content/uploads/2019/03/Koraci-do-dopunskih-djelatnosti-na-OPG-2020.pdf>

5. Evidencije

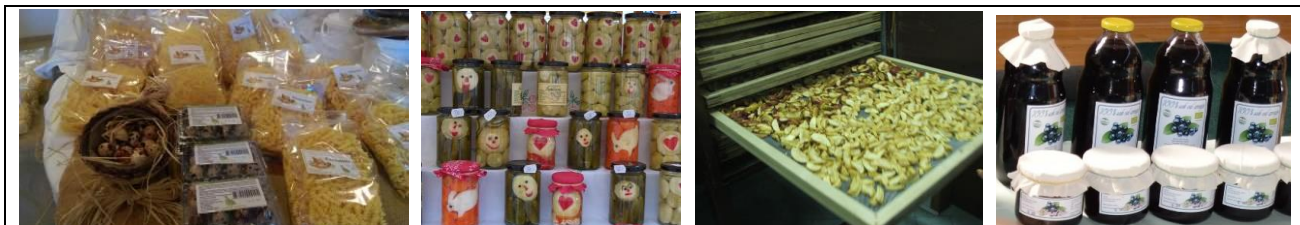
Evidencije koje je potrebno voditi su slijedeće:

- **Evidencija o stanju robe** – potrebno ju je imati na prodajnom mjestu, sukladno Zakonu o trgovini, u pisanom ili elektroničkom obliku, a sadrži slijedeće podatke: naziv OPG-a, datum, naziv proizvoda, mjerna jedinica i količina robe, cijena, promjena cijene, zaduženje (*otpremnicu, stanje robe, zadužnica*)
- **Evidencija o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda** – popunjava se putem AGRONET sustava najkasnije do 15. svibnja tekuće godine za proizvodnju i prodaju u prethodnoj godini, a vodi je nositelj OPG-a za svaki dan tijekom kojeg je OPG imao prodaju vlastitih poljoprivrednih (*koristiti podatke iz Evidencije o stanju robe*)

6. Dozvoljeni načini prodaje poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda

OPG može prodavati vlastite poljoprivredne ili prehrambene proizvode na slijedeće načine:

- prodaja na veliko registriranim fizičkim i pravnim osobama koje neposredno otkupljuju poljoprivredne proizvode za preradu ili daljnju prodaju (neposredno na OPG-u ili na mjestima organiziranog otkupa) te prodaja na tržnicama na veliko;

- izravna prodaja maloprodajnim objektima koji izravno opskrbljuju krajnjeg potrošača (uključujući i ugostiteljske objekte);
- izravna prodaja kroz kratke lance opskrbe odnosno prodaja na malo izvan prodavaonica (štandovi i klupe na tržnicama i izvan tržnica na malo, pokretna prodaja, prodaja na daljinu, putem automata, na prostoru i objektima OPG-a, na kiosku OPG-a i prigodne prodaje na sajmovima, izložbama, priredbama, izletištima te na štandovima unutar trgovačkih centara, ustanova i slično).

Nadzor prodaje prehrambenih proizvoda obavlja nadležna inspekcija Državnog inspektorata dok nadzor prodaje vina, voćnih vina, jakih alkoholnih pića i bezalkoholnih pića obavlja carinska inspekcija (trošarinski proizvodi i proizvodi posebnog oporezivanja).

7. Pakiranje i ambalaža

Ambalaža je svaki proizvod, bez obzira na prirodu materijala od kojeg je izrađen, koji se koristi za držanje, zaštitu, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do potrošača.

Materijal koji se upotrebljava za pakiranje i ambalažiranje ne smije biti izvor kontaminacije proizvoda. Ambalažu treba skladištiti na takav način da nije izložena kontaminaciji, a postupci pakiranja i ambalažiranja se moraju obavljati tako da se također izbjegne kontaminacija proizvoda.

Zbrinjavanje ambalaže (primarne, sekundarne i tercijarne) koja se stavlja u prodaju u obliku prehrambenog proizvoda obavlja se sukladno odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom i tretira se kao ambalažni otpad za čije zbrinjavanje je propisano plaćanje određenih naknada ovisno o količinama.

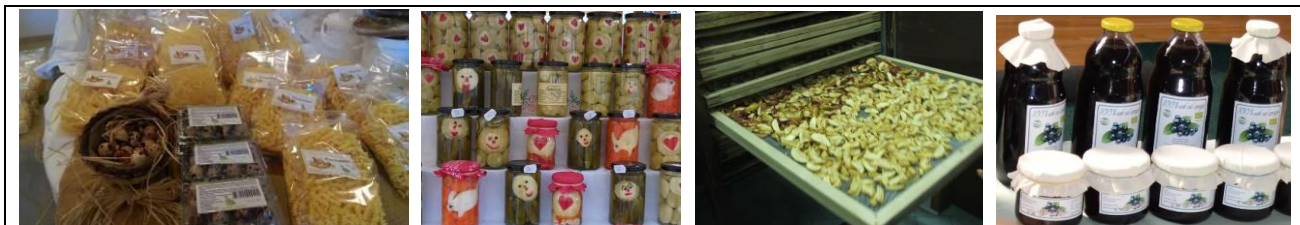
Detaljne informacije o zbrinjavanju ambalaže mogu se naći na stranicama Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost: www.fzoeu.hr.

8. Označavanje proizvoda

Sva hrana, koja se stavlja u promet, mora biti označena oznakom (deklaracijom), bilo da se prodaje na kućnom pragu, tržnici, u trgovini ili prodajom na daljinu.

Podaci o hrani trebaju biti napisani na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom, a višejezičnost je dopuštena. Oznaka (etiketa) treba biti čvrsto pričvršćena na ili za ambalažu.

Sve informacije trebaju biti na vidljivom mjestu, jasno čitljive i neizbrisive. Visina slova treba biti jednaka ili veća od 1,2 mm, osim za ambalažu, čija je najveća površina 80 cm², tada visina slova mora biti jednaka ili veća od 0,9 mm.

Pri označavanju zapakirane hrane obvezno je navođenje najmanje sljedećih podataka:

- naziv hrane pod kojim se ista prodaje;
- popis sastojaka (padajućim redoslijedom obzirom na masu);
- količina određenih sastojaka ili kategorija sastojaka (posebno istaknuti **alergeni**);
- neto količina ili količina punjenja;
- rok trajanja;
- uvjeti čuvanja i upotrebe, gdje je to potrebno i ako mogu utjecati na trajnost hrane;
- naziv i adresa proizvođača ili subjekta koji hranu pakira ili stavlja na tržište;
- pojedinosti o mjestu podrijetla, ako bi propust takva navođenja mogao krivo navoditi potrošača o pravom podrijetlu;
- upute za upotrebu gdje je to potrebno radi pravilnog korištenja;
- stvarna alkoholna jakost za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola;
- nutritivna deklaracija (*postoji izuzeće*)*;
- oznaka serije ili lota;
- zemlja podrijetla glavnog sastojka hrane primjenjuje se od 1. travnja 2020.

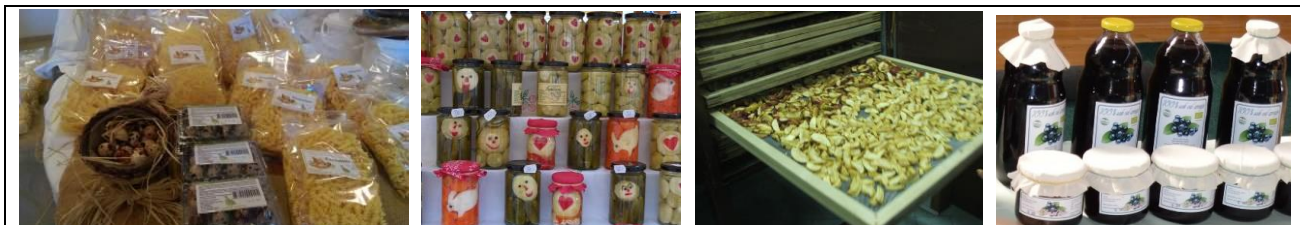
Izuzeće od navođenja nutritivne deklaracije na hrani:

- Neprerađeni proizvodi (sadrže jedan sastojak),
- Prerađeni, a koji sadrže jedan sastojak i podvrgnuti su jednom postupku prerade,
- Voda, začinsko bilje, sol, sladila,
- Biljni ili voćni infuzi, čajevi,
- Ocat i nadomjesci octa,
- Arome, aditivi, pomoćne tvari, enzimi,
- Želatina, tvari za želiranje,
- Kvasac

Nutritivna deklaracija nije obavezna i za proizvođače malih količina hrane koju izravno isporučuju krajnjem potrošaču ili lokalnim maloprodajnim trgovinama koje opskrbljuju krajnjeg potrošača. Pojam proizvođač malih količina definiran je Naputkom o načinu primjene izuzeća od navođenja nutritivne deklaracije na hrani (NN 79/17) i smatra se da je to subjekt u poslovanju s hranom koji, sukladno posebnoj propisu kojim se uređuje porez na dodanu vrijednost, nije obveznik plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Postoje i specifičnosti **dodatnog označavanja** za pojedine vrste proizvoda (npr. brašno, ulje, voćni džemovi, želei, marmelade, pekmezi, octevi, vina, voćna vina, jaka alkoholna pića, konzervirano povrće i dr.).

Te specifičnosti su propisane našim nacionalnim propisima odnosno Pravilnicima koje treba proučiti ovisno o kojoj vrsti prerade se radi.

Naročito je važno voditi računa o propisima vezanim za vina, voćna vina i jaka alkoholna pića jer su specifični i detaljni u svojim odredbama.

Oznake kvalitete - dobrovoljne oznake na hrani

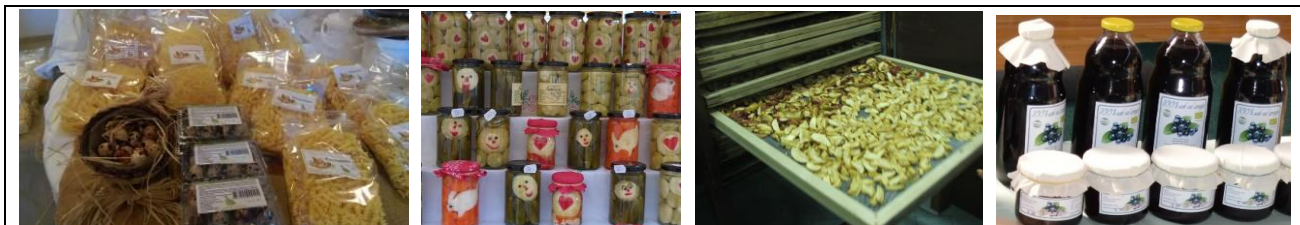
- Zaštićeni nazivi poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda: zaštićena oznaka izvornosti (ZOI), zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla (ZOZP) ili zajamčeno tradicionalni specijalitet (ZTS). Prvi korak u zaštiti naziva poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda jednom od oznaka iz sustava kvalitete je udruživanje proizvođača i sastavljanje zajedničke Specifikacije proizvoda koja čini sastavni dio zahtjeva za zaštitu naziva. Postupak zaštite provodi se prvo na nacionalnoj razini pa na razini Europske unije. Više o postupku zaštite pogledajte na stranici: <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/hrana-111/oznake-kvalitete/zoi-zozp-zts-poljoprivrednih-i-prehrambenih-proizvoda/228>
- “Hrvatski otočni proizvod” - oznaka kvalitete koja se može dodijeliti tradicijskim i inovativnim proizvodima koje proizvode otočni proizvođači, oni koji imaju sjedište na otocima i koji svoju djelatnost obavljaju na otocima. Oznaka se može dodijeliti proizvodima, bez provođenja procedure, označenim jednom od sljedećih oznaka: *ekološki proizvod, izvorno hrvatsko, hrvatska kvaliteta, tradicionalnog ugleda, izvornosti, zemljopisnog podrijetla, izvornosti za ostale proizvode i zemljopisnog podrijetla za ostale proizvode, proizvodima koji nemaju jednu od navedenih oznaka, a koji su nastali kao rezultat otočne tradicije, razvojno-istraživačkog rada, inovacije i invencije*. Zahtjev za dodjelu prava uporabe Oznake podnosi se Upravi za otoke pri Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i ugovara na period od 1 do 3 godine.

Za sve informacije o hrani odgovoran je subjekt u poslovanju s hranom pod čijim se imenom ili nazivom tvrtke hrana stavlja na tržište.

9. Najvažnije zakonodavstvo

Svi navedeni postupci, uvjeti i obveze kod prerade, pakiranja, označavanja i prodaje poljoprivrednih odnosno prehrambenih proizvoda regulirani su nizom propisa, a najvažniji su:

- Uredba (EZ) br. 852/2004 o higijeni hrane
- Uredba (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani,
- Zakon o poljoprivredi (NN 118/18)
- Zakon o hrani (NN 81/13, 14/14, 115/18)
- Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (NN 29/18, 32/19)

- Zakon o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, zdravlju i dobrobiti životinja (NN 82/13, 14/14 i 56/15, 32/19)
- Zakon o higijeni hrane i mikrobiološkim kriterijima za hranu (NN 81/13, 115/18)
- Zakon o informiranju potrošača o hrani (NN 56/13, 14/14, 56/16, 32/19)
- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17, 115/18, 16/20)
- Zakon o materijalima i predmetima koji dolaze u neposredan dodir s hranom (NN 25/13, 41/14, 114/18)
- Zakon o kontaminantima (NN 39/13, 114/18),
- Zakon o provedbi Uredbe (EZ) br. 396/2005 o maksimalnim razinama ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog porijekla (NN 80/13, 115/18)
- Zakon o materijalima koji dolaze u neposredan dodir s hranom (NN 25/13, 41/14, 114/18)
- Zakon o predmetima opće uporabe (NN 39/13, 47/14, 114/18),
- Zakon o prehrambenim i zdravstvenim tvrdnjama te hrani obogaćenoj nutrijentima (NN 39/13, 114/18)
- Opći porezni zakon (NN 115/16, 106/18 i 121/19, 32/20)
- Zakon o porezu na dohodak (NN, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20)
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19)
- Zakon o trgovini (NN 87/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13, 30/14, 32/19, 98/19, 32/20)
- Pravilnik o Upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (NN 62/19)
- Pravilnik o registraciji i odobravanju objekata te o registraciji subjekata u poslovanju s hranom (NN 123/19)
- Pravilnikom o oznakama ili znakovima koji određuju seriju ili lot kojem hrana pripada (NN 26/13, 81/13)
- Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti materijala i predmeta koji dolaze u neposredan dodir s hranom (NN 125/09, 31/11, 39/13, 62/13)
- Pravilnik o tvarima koje se mogu dodavati hrani i koristiti u proizvodnji hrane (NN 160/2013)

Zagreb, travanj 2020.

Dragica Tresk Penezić, dipl. ing. agr.
Višnja Krapljan, dipl. ing. agr.
Anđelka Pejaković, dipl. ing. agr.
Ozren Hrsto, dipl. ing. preh. teh.